

Tåler ikke negativ medieomtale

Når fire millioner nordmenn tror dårlig om deg, blir det for mye av det vonde.

Lars Weisæth presenterte funn som kan tyde på at mennesket ikke har beredskap til å takle massiv negativ medieomtale.

Mennesket er en overlevelsesmaskin, som tåler påkjenninger av mange slag, og overlever både kriger og store skader. Men moderne stress, for eksempel i form av negativ personfokusering gjennom massemediene over lengre tid, ser ut til å være mer enn et menneske tåler, fortalte psykoanalytiker og dr. med. Lars Weisæth på årets landsmøte. Han forsker på fenomenet, sammen med professor Ragnar Waldahl ved Institutt for medier og kommunikasjon ved Universitetet i Oslo og journalist Marit Christensen.

Basert på foreløpige funn sier Weisæth at reaksjonene på negativ medieomtale ligner posttraumatisk stress. Det er ikke uvanlig at en som opplever negativ omtale i massemediene, reagerer med kollaps og sykehusinnleggelse, med mistanke om hjerteinfarkt. Andre, som for eksempel har merket at omtalen av dem selv går ut over familien,

har opplevd å bli akutt suicidale, fortalte Weisæth og viste til Tore Tønne, som et ikke enestående eksempel. De som får selvmordstanker, føler seg som en belastning for andre, som oftest familien, og tenker at hvis de blir borte, så blir også problemet borte.

Noe av det en person som blir utsatt for massiv negativ medieomtale kan oppleve, ble reflektert i uttalelsene Eivind Reiten kom med til NRK, da det stormet som verst i høst. Slik ble han gjengitt i Aftenposten 6. oktober:

«Det jeg synes har vært vanskeligst og mest belastende, er den delen av den offentlige debatten hvor man klistrer merkelapper på hverandre. Jeg og min familie har måttet se uttrykk som grådig, uanstendig, uønsket og har begått lovbrudd. Dette er ord som flagrer i overskriftene. Selv om jeg sitter høyt på strå, som noen ville sagt, og har en stilling med mye makt, så er dette et angrep på min integritet. Det er like sårende for en som har en fin tittel, som for en som ikke har det, sier Reiten.»

Weisæth beskriver det som skjer med en person som utsettes for medienes negative søkelys som tap av det private rom.

– Når en ikke-kjendis blir tatt for fyllekjøring, får kanskje 20–30 personer vite om det. Dette er mennesker som kjenner ham eller henne på mange andre måter også. Når kjendisen fyllekjører får «alle» vite om det gjennom massemedia, og denne ene opplysningen blir klebende ved personen, nærmest som det eneste kjennetegnet ved personen.

Weisæth poengterte også at medieomtalen som regel er både repeterende og uforutsigbar. Personene som utsettes, kan oppleve det som å bli brent på et heksebål, gang på gang. De blir brakt tilbake igjen og igjen, og de vet aldri når det skal skje. De opplever det som en stadig overhengende trussel, føler seg fanget, maktesløse og uten kontroll.

Likevel ville Weisæth ikke definere tilstanden man kommer i, som et medieoffersyndrom, eller sette noe annet eller nytt navn på det som skjer med dem som utsettes for gjentatt negativ medieomtale. Det kan skape en uheldig epidemi, mente han, og sa samtidig at det finnes dekkende beskrivelser og diagnoser i psykiatrien allerede.

Weisæth ser konsekvensene av negativ medieomtale i sammenheng med andre fenomener, som at jobben er blitt mye viktigere for å fortelle hvem man er. Før spurte man hvor folk kom fra, nå spør man hva folk gjør. I tillegg er samfunnsdebatten blitt mer personifisert. Personlige egenskaper og persontrekk vektlegges og språket perverteres. Familiens, naboers og venners rolle er blitt svekket, mens kollegene er blitt viktigere. Kollegene overtar vennenes funksjon. Hvis noe går galt på jobben, kan en person risikere å miste hele nettverket sitt.

Weisæth avsluttet med å be tilhørerne om ikke å uttale seg om andre personer på grunnlag av en mediefremstilt virkelighet: Ta kontakt med personen det gjelder og spør hvordan det forholder seg.

Fra legeverdenen vet Weisæth at det er stor risiko for å gjøre feil, all den stund medisin er et skjønnbasert fag og ingen eksakt vitenskap. Men mediene tegner et bilde som sier at hvis du er en god lege, så gjør du ikke feil. Dette har ført til at særlig unge leger, og studenter, blir stadig mer nervøse.

Tekst og foto: Ellen Beate Dyvi